

ГЛАВА 31. ПОНЯТТЯ ПРО ТАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВІДДІЛЕНЬ НА ОСНОВНИХ ПОЖЕЖНИХ АВТОМОБІЛЯХ

31.1. Умовні позначення

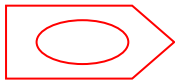
31.2. Залучення особового складу при проведенні оперативного розгортання

31.3. Тактичні можливості відділень на основних пожежних автомобілях

31.1. Умовні позначення

Пожежно-тактичні позначення умовні графічні подані в таблиці 31.1.

Таблиця 31.1

Пожежна автоцистерна

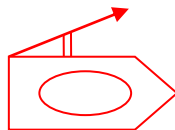
Пожежний автонасос

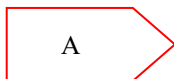
Пожежний насосно-рукавний автомобіль (літери усередині чорного кольору)

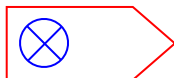
Пожежна автонасосна станція (літери усередині чорного кольору)

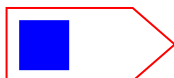
Пожежний автомобіль (автоцистерна) зі стаціонарним лафетним пожежним стволем (символ лафетного пожежного ствола червоного кольору)

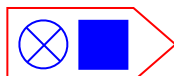
Пожежний аеродромний автомобіль (літера усередині чорного кольору)

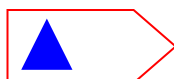
Пожежний автомобіль пінного гасіння (символ усередині синього кольору)

Пожежний автомобіль порошкового гасіння (символ усередині синього кольору)

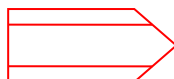
Пожежний автомобіль пінопорошкового гасіння (символи усередині синього кольору)

Пожежний автомобіль вуглекислотного гасіння (символ усередині синього кольору)

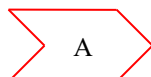
Пожежний автомобіль газоводяного гасіння (літери усередині чорного кольору)

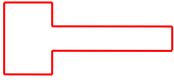
Пожежна машина на гусеничному ході

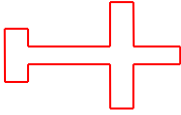
Пожежне судно (літери усередині чорного кольору)

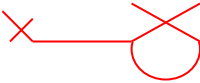
Аероглісер (літера усередині чорного кольору)

Пожежний поїзд

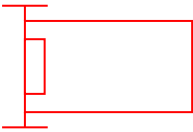
Пожежний літак

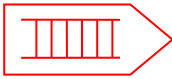
Пожежний вертоліт

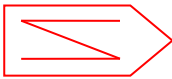
Пожежна мотопомпа:
- переносна

- причіпна

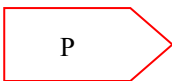
Пожежна автодрабина

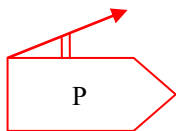
Пожежний авто підіймач:
- колінчастий

- телескопічний

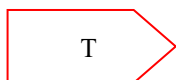
Пожежний рукавний автомобіль (літера
усередині чорного кольору)

Пожежний рукавний автомобіль зі стаціонарним лафетним пожежним стволом (літера усередині чорного кольору, символ червоного кольору)

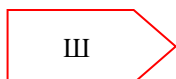
Пожежний автомобіль зв'язку та освітлення (літери усередині чорного кольору)

Пожежний автомобіль технічної служби (літера усередині чорного кольору)

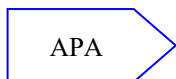
Пожежний автомобіль газодимозахисту (літери усередині чорного кольору)

Пожежний штабний автомобіль (літера усередині чорного кольору)

Пожежний автомобіль першої допомоги (літери усередині чорного кольору)

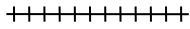
Аварійно-рятувальний автомобіль (контур – синій, літери усередині чорного кольору)

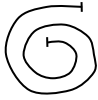
Спеціальна аварійно-рятувальна машина (контур – синій, літери усередині чорного кольору)

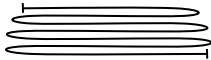
Пожежний рукав:
- напірний (символ чорного кольору)

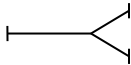
- всмоктувальний (символ чорного кольору)

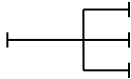
Напірний (пожежний) рукав, складений:
- в скатку (символ чорного кольору)

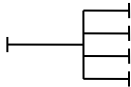
- в "гармошку" (символ чорного кольору)

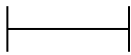
Рукавний водозбирач (символ чорного кольору)

Рукавне розгалуження:
- триходове (символ чорного кольору)

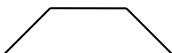
- чотириходове (символ чорного кольору)

Котушка рукавна:
- переносна (символ чорного кольору)

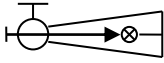
- пересувна (символ чорного кольору)

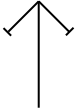
Рукавний місток (символ чорного кольору)

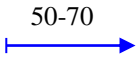
Пожежний гідроелеватор (символ чорного кольору)

Пожежний пінозмішувач (символ чорного кольору)

Пожежна колонка (символ чорного кольору)

Ствол пожежний ручний:

- загальне позначення з діаметром умовного проходу ДУ-50 мм "Б", (ДУ-70 мм "А") (символ синього кольору, цифри чорного кольору)

- для формування компактного водяного струменя (символ синього кольору)

- для формування розпиленого водяного струменя (символ синього кольору)

- для формування тонкорозпиленого водяного струменя (символ синього кольору)

- для формування водяного струменя з добавками (символ синього кольору)

- для формування водяного струменя високого тиску (символ синього кольору)

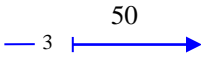
- для формування піни низької кратності (СПП-4, СПП-8) (символ синього кольору)

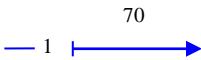
- для формування піни середньої кратності (ГПС-600, ГПС-2000) (символ синього кольору)

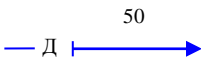
- для формування піни високої кратності (символ синього кольору)

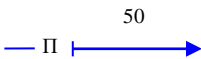
Ствол Б на 3-му поверсі (символ синього кольору, цифри і літери чорного кольору)

Ствол А на 1-му поверсі (символ синього кольору, цифри і літери чорного кольору)

Ствол Б на даху (покритті) (символ синього кольору, цифри і літери чорного кольору)

Ствол Б у підвалі (символ синього кольору, цифри і літери чорного кольору)

Ланка ГДЗС зі стволом Б у підвалі (символ синього кольору, цифри і літери чорного кольору)

Ствол пожежний лафетний:
- переносний (символ синього кольору)

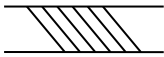
- стаціонарний з водяною насадкою (символ синього кольору)

- стаціонарний з пінною насадкою (символ синього кольору)

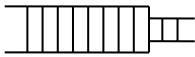
- возимий (символ синього кольору)

Пожежна драбина-палиця (символ чорного кольору)

Штурмова пожежна драбина (символ чорного кольору)

Висувна пожежна драбина (символ чорного кольору)

ПГ-5, К-100

Джерела водопостачання (символ синій, літери чорні)

Пожежний гідрант (номер, вид та діаметр мережі)

К-150

Кільцева водопровідна мережа

T-100

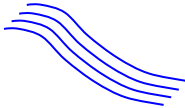

Тупикова водопровідна мережа

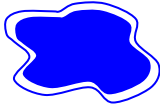
ПК-5

Внутрішній пожежний кран (номер)

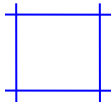
Річка

Ставок

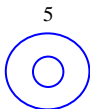
Пожежне водоймище (місткість, 500 м³)

Пірс

Колодязь

Водонапірна башта (свердловина), (місткість, 5 м³)

31.2. Залучення особового складу при проведенні оперативного розгортання

Орієнтовні нормативи необхідної чисельності особового складу для виконання деяких робіт на пожежі подані в таблиці 31.2.

Таблиця 31.2

Робота зі стволом Б на рівній площині (з землі, підлоги і т.і.)	1
Робота зі стволом Б на даху будинку	2
Робота зі стволом А	2-3
Робота зі стволом Б і А в атмосфері не придатній для дихання	3-4 (ланка ГДЗС)
Робота з переносним лафетним стволом	3-4
Робота з стволом повітряно-пінним і генератором піни ГПС-600	2
Установка висувної пожежної драбини	2
Страховка висувної пожежної драбини після її установки	1
Рятування людей по пожежних драбинах і за допомогою мотузки (на ділянці рятування)	4-5
Робота на розгалуженні і контроль за рукавною системою: при прокладанні рукавних ліній в одному напрямку (з розрахунку на одну машину)	1
при прокладанні двох рукавних ліній в протилежних напрямках (з розрахунку на одну машину)	2
Розкриття і розбирання конструкцій: виконання дій на позиції ствола, що працює по гасінню пожежі (крім ствольника)	не менш 2
виконання дій на позиції ствола, що працює по захисту (крім ствольника)	1-2
робота щодо розкриття покриття великої площі (з розрахунку на один ствол, що працює на покритті)	3-4

31.3. Тактичні можливості відділень на основних пожежних автомобілях

Основним тактичним підрозділом МНС України є караул, що складається з двох або більше відділень на основних пожежних автомобілях. В залежності від специфіки району або об'єкта, що охороняється, караули можуть бути посилені одним або кількома відділеннями на спеціальних або допоміжних пожежних автомобілях.

Тактичні можливості підрозділу - це здатність його виконати максимальний обсяг (кількість) робіт на пожежі з рятування людей, евакуації майна, гасіння пожежі та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації за певний проміжок часу. Ці можливості залежать від тактико-технічної характеристики, укомплектованості пожежно-технічним обладнанням пожежної (аварійно-рятувальної) машини, чисельності і тактичної підготовки оперативного розрахунку, взаємодії між підрозділами, оперативно-тактичних особливостей об'єкта (району виїзду) та інших факторів.

Відділення на автоцистернах, маючи запас води та піноутворювача, не встановлюючи автоцистерну на вододжерело, можуть під'їхати безпосередньо до місця пожежі і ввести водяні або водопінні стволи (генератори піни) для гасіння, а також вжити заходів щодо забезпечення рятувальних робіт, запобігання вибухів, обвалень конструкцій або апаратів, стримувати розповсюдження вогню на вирішальному напрямку до введення сил і засобів інших підрозділів. Час, протягом якого відділення забезпечить подачу вогнегасних засобів, залежить від об'єму води і піноутворювача в заправних ємностях автоцистерни, а також від числа і типу водяних, повітряно-пінних стволів та генераторів піни, що подаються на гасіння пожежі. При установці автоцистерн на вододжерело тактичні можливості відділень збільшуються.

Відділення, на оснащенні яких знаходяться автонасоси або насосно-рукавні автомобілі, в основному виконують на пожежах ті ж оперативні дії, що й відділення на автоцистернах. Однак обсяг робіт, що виконуються відділеннями на автомобілях насосно-рукавних, більший ніж на автоцистернах. Через те, що у них більше піноутворювача, рукавів та іншого пожежно-технічного обладнання, необхідного для виконання робіт на пожежах.

Обсяг робіт, що виконуються караулом, складається з тактичних можливостей відділень, що входять до його складу. При цьому кожне відділення вирішує своє завдання, яке є частиною завдання, що стоїть перед караулом.

Основні схеми взаємодії відділень у караулі при подачі вогнегасних засобів для гасіння пожеж:

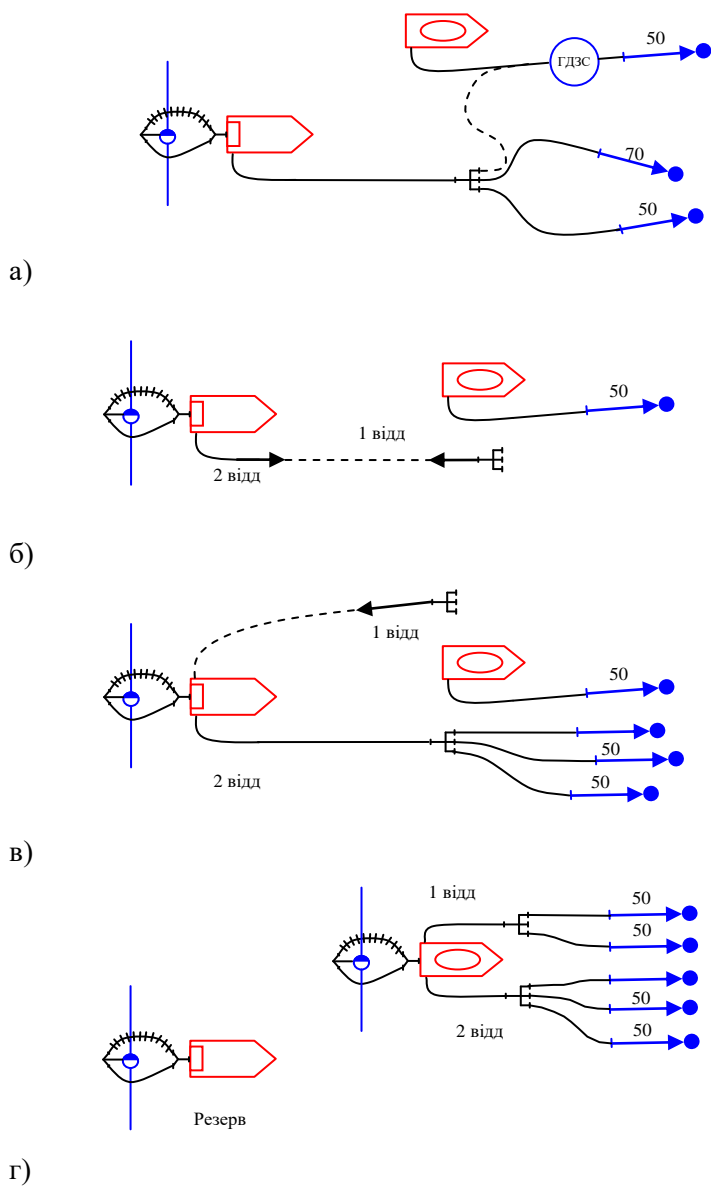
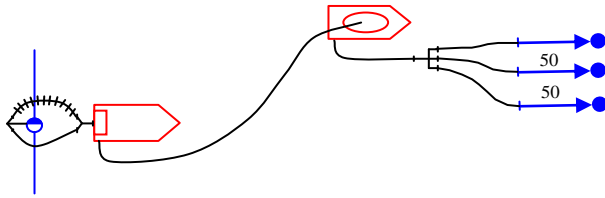
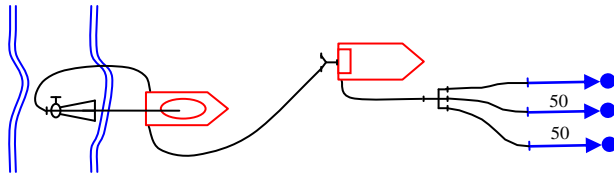

Рисунок 31.1 (а–г) – Основні схеми взаємодії відділень у складі караулу

д)

є)

Рисунок 31.1(д-є) – Основні схеми взаємодії відділень у складі караулу

Взаємодії особового складу відділень у караулулі здійснюються в залежності від поставлених завдань перед караулом. У випадку, якщо, прибувши на пожежу, необхідно негайно ввести перший ствол для проведення розвідки на пожежі, забезпечення рятувальних робіт або гасіння пожежі, то автоцистерну першого відділення встановлюють якомога ближче до місця подачі ствола або піногенератора, а пожежну машину другого відділення встановлюють на найближче вододжерело та проводять оперативне розгортання до місця пожежі (рис. 31.1 а). Після витрати води з автоцистерни першого відділення ствол приєднують до розгалуження, що встановлене на магістральній лінії, прокладеній від автоцистерни другого відділення.

Якщо вододжерело знаходиться на значній відстані від місця пожежі, то перше відділення від автоцистерни вводить на вирішальному напрямку перший ствол, а вільний від дій за призначенням особовий склад цього відділення установлює

розгалуження і прокладає магістральну рукавну лінію назустріч другому відділенню, пожежний автомобіль якого установлений на вододжерело (рис. 31.б).

Такі спільні дії двох відділень дозволяють за короткий термін подати воду з вододжерела до місця пожежі.

Якщо вододжерело розташоване не далі 50 м від місця пожежі, то перше відділення устанавлює пожежну автоцистерну на вододжерело і використовує її на всю тактичну можливість разом з другим відділенням (рис. 31. г). При цьому треба, щоб водовіддача водопровідної мережі була достатньою для використання автоцистерни на повну тактичну можливість. У цьому випадку особовий склад другого відділення прокладає другу магістральну лінію від автоцистерни і подає стволи для гасіння пожежі, а свою пожежну машину залишає у резерві. Таке рішення дозволяє скоротити час для подачі стволів на гасіння пожежі іншим відділенням і зекономити сили особового складу та паливо автомобіля.

Якщо потрібно одночасно подати для гасіння пожежі воду і повітряно-механічну піну будь-якої кратності, то обидва пожежні автомобілі встановлюють на вододжерела і від автоцистерни першого відділення подають водяні стволи, а від автомобіля другого відділення, особливо, якщо це автонасос, що має більший запас піноутворювача, подають піну.

Коли пожежний автомобіль другого відділення, установлений на вододжерело, що розташоване недалеко від місця пожежі, і є потреба додатково подати стволи для гасіння пожежі, то перше відділення може прокласти другу магістральну лінію від цього автомобіля і подати стволи.

Взаємодії особового складу відділень у складі караулу здійснюють під час організації і проведення розвідки, устанавлення пожежних драбин та подачі стволів для гасіння, рятування людей і евакуації майна, розкриття і розбирання конструкцій будинків та споруд, роботи ланки газодимозахисної служби, а також виконання інших робіт на пожежах. Різноманітність взаємодій особового складу караулу обумовлюється обстановкою на пожежі.

Під час умілої взаємодії особового складу караулу його тактичні можливості збільшуються та скорочується час для виконання різноманітних робіт на пожежах.

Контрольні запитання:

1. Яка кількість людей залучається для роботи зі стволом Б на рівній площині (з землі, підлоги і т.і.)?
2. Яка кількість людей залучається для роботи зі стволом Б на даху будинку?
3. Яка кількість людей залучається для роботи зі стволом А?
4. Яка кількість людей залучається для роботи зі стволом Б і А в атмосфері не придатній для дихання?
5. Яка кількість людей залучається для установки висувної пожежної драбини?
6. Яка кількість людей залучається для роботи з стволом повітряно-пінним і генератором піни ГПС-600?
7. Яка кількість людей залучається для страховки висувної пожежної драбини після її установки?
8. Яка кількість людей залучається для рятування людей по пожежних драбинах і за допомогою мотузки (на ділянці рятування)?
9. Яка кількість людей залучається для роботи на розгалуженні і контроль за рукавною системою: при прокладанні рукавних ліній в одному напрямку (з розрахунку на одну машину)?
10. Яка кількість людей залучається для роботи з переносним лафетним стволом?